

Μια κουβέντα για τις ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ στη Κύπρο

ΕΡ.: Τελικά φαίνεται να υπάρχει ένα ρεύμα ανάμεσα στον ας πούμε εναλλακτικό χώρο –τέλος πάντων όσος είναι αυτός- για οικολογία, εναλλακτικές καλλιέργειες, κλπ. Εσύ έχεις γράψει και παλιά ένα άρθρο στο Τραίνο για την ανάγκη εναλλακτικών κοινοτήτων και τρόπου ζωής. Τώρα ένα χρόνο μετά τη θεωρία, έχεις και μια πρακτική. Πως πάει, τι κάμνετε;

ΑΠ.: Στην περιοχή της Λεμεσού σε μια έκταση πέντε στρεμμάτων ξεκινήσαμε εδώ κι ένα χρόνο να καλλιεργούμε. Η καλλιέργεια γίνεται χωρίς χημικά λιπάσματα και τα ψεκάσματα γίνονται με ουσίες που δεν αφήνουν υπολείμματα στα φυτά και τους καρπούς. Χρησιμοποιούνται επίσης ορισμένες μέθοδοι για φυτοπροστασία όπως το φύτεμα λουλουδιών ανάμεσα στα φυτά. Για την καλύτερη ανάπτυξη των φυτών λαμβάνεται υπ' όψιν η θέση της σελήνης κατά το φύτεμα, καθώς και η συντροφικότητα των φυτών.

Στον ίδιο χώρο λειτουργεί και ένα πτηνοτροφείο μικρής κλίμακας όπου εκτρέφονται κοτόπουλα με φυσικό τρόπο.

Παρ' όλο που ακόμα δεν έχουμε σταθεί καλά οικονομικά η όλη προσπάθεια είναι μια εμπειρία συνεχούς δημιουργίας. Το σκηνικό του χώρου εργασίας συνεχώς αλλάζει, τίποτε δε μένει στατικό. Ακόμα και το χώμα είναι "ζωντανό". Δηλαδή είναι γεμάτο με βακτήρια, τα περισσότερα των οποίων βοηθούν στη θρέψη των φυτών.

Ο χρόνος της εργασίας δεν είναι σταθερός αλλά καθορίζεται κυρίως απ' τις ανάγκες της καλλιέργειας. Γενικά τις περισσότερες φορές υπάρχει η αίσθηση ότι αυτό που κάνουμε είναι δημιουργική εργασία παρά δουλειά.

ΕΡ.: Δε μου λείεις, κάτι κουβέντες έπιασε το αυτί μου για κάτι παλιά πειράματα με κολλεκτίβες στην Κύπρο από παλιούς κομμουνιστές. Ξέρεις τίποτε;

ΑΠ.: Στην Κύπρο απ' ότι γνωρίζω έχουν υπάρξει δυο τουλάχιστον εναλλακτικές κοινότητες. Η μια ήταν η Ονήσια, κοντά στο Δίκωμο και η άλλη κοντά στην Πάφο. Το χαρακτηριστικό τους ήταν δημιουργήθηκαν από ιδεολόγους αριστερούς μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Ονήσια λειτούργησε μέχρι το 1964 όπου περιήλθε στο Τουρκοκυπριακό θύλακα. Πολλοί πιστεύουν ότι σκόπιμα αφέθηκε από τον Ελληνοκυπριακό στρατό να καταληφθεί από τον Τουρκοκυπριακό.

Στην Πάφο η κοινότητα ονομαζόταν "Κολλεκτίβα". Λειτούργησε για μερικά χρόνια σαν τέτοια αλλά σταδιακά η περιουσία χωρίστηκε σε οικογενειακή βάση. Αυτές οι δυο προσπάθειες δεν είχαν καμιά σχέση με τα εναλλακτικά κινήματα που αναπτύχθηκαν μετά την δεκαετία του '60 και που ο απόηχος τους φτάνει δειλά στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια.

ΕΡ.: Ξέρεις είναι ενδιαφέρον το πράμα και που μια άλλη άποψη. Κάπου οι διάφορες κινήσεις που υπάρχουν στο χώρο είναι πολλά έντονα διαχωρισμένες που την παραδοσιακή κυπριακή κοινωνία. Ε, δεν είναι εύκολο να μιλήσεις στον μέσο Κυπραίό τέλος πάντων για τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων, για ένα φεμινισμό που πάει πέρα που τες μάμπες του στυλ "ίσα δικαιώματα ίσες ευθύνες", για το ROCK, για τα δικαιώματα της νεολαίας, εντάξει καταλάβεις τι θέλω να πω. Που την άλλη τούτες οι εναλλακτικές καλλιέργειες ή κοινότητες, έχουν κάτι, έστω αόριστα, κοινό με την παραδοσιακή Κύπρο. Ξέρω γω και ο γέρος μου να πούμε είναι ενάντια στις ορμονικές τομάτες, και η γιαγιά μου κουφανίσκει με με τα χόρτα και τα βότανα της... είναι σαν την εγκυκλοπαίδεια μιας άλλης σχέσης του ανθρώπου με τη φύση. Τέλος πάντων, νομίζεις ότι υπάρχει κάτι κοινό ανάμεσα στον κόσμο σου και τούτο τον παραδοσιακό;

ΑΠ.: Στην Κύπρο οι παραδοσιακές καλλιέργειες υπάρχουν αν και φθίνουσες. Μπορούμε όμως να μάθουμε πολλά απ' τους παραδοσιακούς αγρότες, οι οποίοι γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής όπως το μικροκλίμα, τη σύσταση του εδάφους κλπ. Παράλληλα υπάρχει και η Ευρωπαϊκή παράδοση των βιολογικών καλλιεργειών η οποία είναι περισσότερο θεωρητική. Μπορεί λοιπόν να γίνει μια σύνθεση των βιολογικών καλλιεργειών με την παραδοσιακή καλλιέργεια που γινόταν στην Κύπρο πριν την εισβολή των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων.

ΕΡ.: Για την κίνηση για τον Ακάμα τι νομίζεις;

ΑΠ.: Το πρόβλημα του Ακάμα έχει γίνει γενικά γνωστό χάρη στις προσπάθειες της επιτροπής "Φίλοι του Ακάμα". Τελικά φαίνεται ότι ο Ακάμας θα γίνει εθνικό πάρκο. Τι γίνεται όμως με την υπόλοιπη Κύπρο; Δεν ωφελεί σε τίποτε ένα κομμάτι της ελεύθερης Κύπρου να είναι καθαρό και η υπόλοιπη να βιάζεται καθημερινά από τους κάθε λογής κυνηγούς του κέρδους ή του περτιτζιού. Η συνείδηση του μέσου Κυπριού για το περιβάλλον είναι συνυφασμένη με τη "σούβλα στο Τρόοδος". Η βάση του προβλήματος πιστεύω πως είναι το χάσιμο της σχέσης με τη φύση. Το αποτέλεσμα είναι ούτως η άλλως αρνητικό γιατί έστω κι αν οι προθέσεις είναι καλές η προσέγγιση καταντά να είναι θεωρητική και τεχνοκρατική.

ΕΡ.: Χμ... σε ένα πιο γενικό επίπεδο πως βλέπεις την κατάσταση; Κάπου άρχισε να γίνεται καθημερινή συνείδηση. Ακούεις ρε κουμπάρε τον άλλο, άτομο σχετικά άσχετο και αδιάφορο με οτιδήποτε, ο κασάπης της γειτονιάς μου ας πούμε, έτσι ξαφνικά τούτο το καλοκαίρι με την πυρά να σου βγάζει θεωρίες του στυλ... "ε, με τόσα πυρηνικά όπλα ίντα μπου καρτεράς;". Κάπου απλώνεται μια συνείδηση νομίζω. Τελικά εσύ βλέπεις καμιά εναλλακτική λύση;

ΑΠ.: Το πρόβλημα της μόλυνσης έχει αποκτήσει στις μέρες μας μια οικουμενικότητα που ποτέ δεν είχε στο παρελθόν. Το Τσέρνομπιλ, η τρύπα στο στρώμα του όζοντος και το φαινόμενο του θερμοκηπίου έκαναν τον κόσμο να σκεφτεί πως αυτοί που φωνάζουν για την μόλυνση δεν είναι απλώς ρομαντικοί ιδεολόγοι.

Άποψη μου είναι ότι η άσχημη οικολογική κατάσταση στον πλανήτη δεν ήταν αναπόφευκτη αλλά είναι προϊόν ενός συγκεκριμένου συστήματος αξιών που θεωρεί τις ανέσεις και την ιδιοκτησία σαν υποκατάστατα της ερωτικής στάσης απέναντι στη ζωή. Γι' αυτό πέρα από την πάλη των διαφόρων κινημάτων ενάντια στην μόλυνση είναι απαραίτητο κι ένα εναλλακτικό κίνημα που θα προτείνει στην πράξη και με το παράδειγμα, ένα τρόπο ζωής στηριγμένο πάνω στην συνεργασία των ανθρώπων, στην αυτάρκεια μικρών κοινοτήτων, στην ήπια τεχνολογία, στη φυσική παραγωγή τροφίμων κι ένα σωρό πράγματα που περικλείει ο όρος "εναλλακτικός".

Η βασική διαφορά των εναλλακτικών κινήματων με τα παραδοσιακά αριστερά κινήματα, είναι πιστεύω πως δεν τους ενδιαφέρει να ανατρέψουν την άρχουσα τάξη για δικαιότερη κατανομή των "αγαθών" που δημιουργήθηκαν με την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων αλλά κάνουν κριτική στα ίδια τα "αγαθά" και τον τρόπο παραγωγής τους και προτείνουν αγαθά που έχουν σχέση με τις φυσικές ανθρώπινες ανάγκες και που παράγονται σε μικρή κλίμακα σε αυτοδιαχειριζόμενες αποκεντρωμένες κοινότητες που μάλλον συνεργάζονται με τη φύση παρά την εκμεταλλεύονται.

ΕΡ.: Δεν θα πούμε και καμιά κουβέντα για την Κύπρο; Άμα ο Γκορματσώφ είναι που τη Βατυλή, βγαίνει κουβέντα στην Κύπρο χωρίς σχόλιο για το εθνικό; Εντάξει κακίες μου... Αλλά σε σοβαρό επίπεδο... τωρά... δηλαδή πως βλέπεις τη σχέση του εναλλακτικού κινήματος, αν μεγαλώσει, με την πολιτική και στρατιωτική κατάσταση στο νησί;

ΑΠ.: Το εναλλακτικό κίνημα έχει από τη φύση του βαθιά αντιμιλιταριστικό χαρακτήρα. Ειδικά στην Κύπρο όπου υπάρχουν τουλάχιστον τεσσάρων εθνικοτήτων στρατοί, ο αγώνας για οικολογία είναι συνδεδεμένες με την πάλη ενάντια στους διάφορους στρατούς. Δεν είναι τυχαίο που στην Ελλάδα οι

πρώτοι αντιρρησίες συνείδησης προέρχονται από το εναλλακτικό-οικολογικό κίνημα. Βέβαια η Κύπρος αποτελεί εξαίρεση. Αρκετοί θεωρούν τους εαυτούς τους εναλλακτικούς ενώ παράλληλα είναι εθνικιστές και μιλιταριστές. Αυτό είναι γεγονός που φανερώνει την σύγχυση που βρίσκεται ο τόπος. Σε λίγο θα υποστηρίξουν και δυνάμωμα της ΜΜΑΔ αφού στα πρόσφατα γεγονότα στην Αθηνάινου αποδείχτηκαν πιο αποτελεσματικά από την Εθνική Φρουρά.

Ο εναλλακτικός τρόπος ζωής πιστεύω πως μπορεί να δώσει λύση στα αδιέξοδα που αντιμετωπίζουν πολλοί νέοι οι οποίοι δεν νοιώθουν καλά με τις ανύπαρκτες επιλογές που τους προτείνονται. Η αρχή έχει γίνει, το πιο βασικό που λείπει είναι η σιγουριά ότι επιλέγοντας τον εναλλακτικό τρόπο ζωής και παραγωγής δεν θα ζούμε με αβάστακτες οικονομικές στερήσεις. Χρειάζεται δηλαδή μια περίοδος δοκιμασίας και μια απόδειξη ότι ο εναλλακτικός τρόπος παραγωγής μπορεί να είναι και οικονομικά βιώσιμος.

Μπορεί το εναλλακτικό κίνημα να ξεκινά από τη Δύση όμως οι ρίζες του σίγουρα βρίσκονται ανατολικότερα. Πιστεύω πως ο τόπος μας προσφέρεται για ένα εναλλακτικό τρόπο ζωής και λόγω κλίματος το οποίο επιτρέπει παραγωγή ολόχρονα και λόγω ψυχοσύνθεσης των ανθρώπων: Οι λαοί της μεσογείου λειτουργούν περισσότερο με το συναίσθημα, κάτι που είναι απαραίτητο αντίβαρο στον στείρο ορθολογισμό και τεχνοκρατισμό που πρέπει να λείπουν από μια εναλλακτική κοινότητα.

[Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Τραίνο στην πόλη \(Τεύχος 5\)](#), [Δεκαετία 1980-1989](#), [1988](#), [Λεμεσός](#), [Ακάμας](#), [Οικολογία](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**

Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:traino:no_5:praktikes

Last update: **2025/07/15 13:46**

